

bij de studie der algemeene pathologie moet helpen, niet al te hooge eischen aan hun positieve kennis stellen. Het boek van TENDELOO behandelt echter zulke ingewikkelde processen en begrippen, dat het zelfs voor den ingewijde moeilijke lectuur vormt. Het schijnt mij dus eigenlijk twijfelachtig, of het hier besproken boek in *dit* opzicht aan zijn doel zal beantwoorden. Ik hoop, dat mijn vrees ongegrond zal blijken, doch zelfs, wanneer de studenten om de bovengenoemde redenen het boek niet zooveel zullen gebruiken, als de schrijver zulks wel zou wenschen, dan nog mogen wij ons verheugen, dat onze Nederlandsche geneeskundige literatuur met dit belangrijke en oorspronkelijke standaardwerk is verrijkt.

I. SNAPPER.

M. KLIMMER, *Technik und Methodik der Bakteriologie und Serologie*. JULIUS SPRINGER, Berlin, 1923. Prijs 7 gulden.

In een overzicht van ruim 500 bladzijden heeft KLIMMER getracht zoowat alles bijeen te brengen, wat in de talloze verhandelingen en mededeelingen omtrent onderzoek-methoden op bacteriologisch en serologisch gebied is te vinden. Uit den aard der zaak is vooral de Duitsche literatuur doorgezocht, zoodat hij, die ook van het vele goede, dat de Fransche, de Engelsche en de Amerikaansche in dit opzicht oplevert, wenscht te genieten, in het boek geen bevrediging vindt.

Uit de Duitsche literatuur is echter een schat van materiaal bijeengebracht, en daarom acht de schrijver het werk geschikt voor arts, dierenarts, voedingsmiddelscheikundige, enz., wien het tot hulp bij het praktische werk kan dienen; bovendien zijn er ook een aantal Duitsche *officieele* voorschriften in opgenomen.

Inderdaad is verbazend veel stof verwerkt, zoodat, indien men de eerste grondbeginselen der bacteriologie kent, men met behulp van het boek zelfstandig verder zal kunnen werken en onderzoeken. En voor elk bacteriologisch-serologisch laboratorium zal het zijn nut afwerpen, door het groote aantal voorschriften, meer of minder zeldzaam, die het bevat.

Uit den aard der zaak zal men niet alle methoden of werkwijzen volgen, omdat elk laboratorium in dat opzicht dikwijls zijn eigen opvattingen heeft. Ook is het niet onontbeerlijk, omdat er zooveel goede boeken en boekjes reeds bestaan, vooral ook Fransche, en verder zelfs Nederlandsche (men denke aan het boek van GORTER en DE GRAAFF). Doch het bevat in gecondenseerden vorm veel, en bovendien zijn ook de afbeeldingen goed.

D. A. DE JONG.
